

1 + 4 = 5 3 + 0

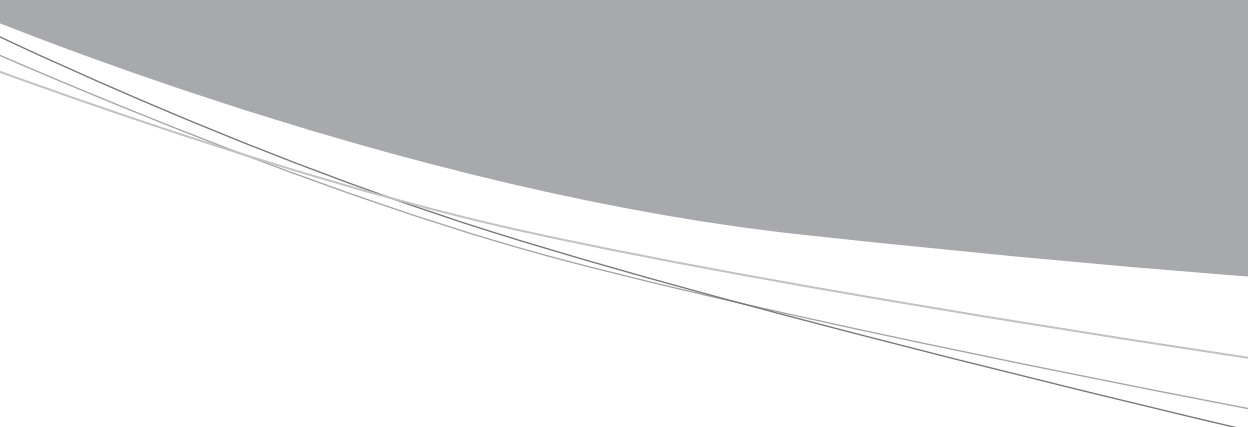
Az alapkészségek fejlesztése – minden életkorban

2014

HOPPÁ
Disszeminációs füzetek

**Az alapkészségek fejlesztése –
minden életkorban**

Impresszum

Szerkesztette: Kardos Anita

Kiadványszerkesztő: Baukó Bernadett

Kiadja: Tempus Közalapítvány, 2014

A kiadásért felel: Tordai Péter, igazgató

Nyomdai kivitelezés: D-PLUS Kft.

ISBN 978-615-5319-18-1

A magazin megjelenését az Emberi Erőforrások
Minisztériuma és az Európai Bizottság támogatta.

A kiadványban foglaltak nem szükségszerűen
tükrözik az Európai Bizottság álláspontját.

Tempus Közalapítvány

1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.

Postacím: 1438 Budapest 70, Pf. 508.

Infóvonal: (061) 237 1320

E-mail: info@tpf.hu

Internet: www.tka.hu

TARTALOMJEGYZÉK

7	Bevezetés
8	A kulcskompetenciák meghatározása az Európai Unióban
10	Alapkészségek fejlesztése: európai uniós célkitűzés vagy gyakorlati probléma?
13	A gyenge olvasási teljesítményt nyújtó felnőttek fejlesztésének lehetőségei a gyakorlatban <i>Kreatív fejlesztő feladatok összeállítása elméleti megalapozottsággal</i>
15	BASKET: egy kosárnyi segítség az alapkészségek fejlesztéséhez
18	Anyanyelvi fejlesztés egy angliai példa nyomán
20	Környezettudatos repülés <i>A műszaki-természettudományos kompetenciák fejlesztése</i>
23	Zsonglőroktatók munkája az alapkészségek fejlesztésében
25	Fülemüle országos informatika verseny

TUDTA ÖN?

- Európában a fiatalok hozzávetőlegesen 20%-a nem sajátítja el a szükséges alapkészségeket az írni és olvasni tudás, illetve a matematikai, a tudományos és a technikai ismeretek tekintetében.
- 2020-ra közös európai célkitűzésként 15% alá kell csökkenteni azoknak a 15 éves fiataloknak az arányát, akiket az alapkészségek tekintetében a PISA-felmérések a gyengén teljesítők kategóriájába sorolnak. (A 2012. évi PISA-felmérésben az európai diákok 22,1%-a teljesített gyengén a matematika, 17,8%-uk az olvasás, 16,6%-uk pedig a természettudományok terén.)
- Az Európa 2020 stratégia 5 kiemelt célkitűzése között a következő oktatási célok szerepelnek:
 - 2020-ig az iskolából kimaradók arányának 10%-ra csökkentése a 18-24 éves korosztályban, és a felsőoktatási végzettséggel rendelkezők arányának 40%-ra növelése a 30–34 éves korosztály körében.
- A munkaviszonyban álló, felsőfokú végzettséget szerzett felnőttek 74%-át foglalkoztatják teljes munkaidőben, míg ez az arány a középfokú végzettséggel rendelkezők körében 71%, a középfokú végzettséggel sem rendelkező felnőttek körében pedig csak 64%. Ugyanakkor a fiatal diplomások körében jóval magasabb a munkanélküliség, mint az idősebb generációban.

BEVEZETÉS

Az Európai Uniónak a gazdasági versenyképesség javítására és az európai társadalom dinamikus fejlődésére irányuló stratégiai célkitűzései és a kapcsolódó stratégiai dokumentumok már több évtizede a humántőkébe való befektetést, az európai állampolgárok képzettségi szintjének növelését jelölik meg az egyik legfontosabb irányként. Ebben a folyamatban az oktatásra és a képzésre rendkívül fontos szerep hárul, hogy rendszereiket olyanná fejlesszék, hogy azok megfeleljenek a tudásalapú társadalom követelményeinek, melyhez már 2000-ben megfogalmazták a fejlesztendő „új alapkészségeket” is. Ez öt területet foglalt magába: információs és kommunikációs készségek (IKT), technológiai kultúra, idegen nyelvek, vállalkozás, szociális készségek.

Az ezt követően eltelt egy évtizedben Európa és a világ többi országa olyan pénzügyi, és annak következtében meginduló gazdasági-társadalmi válsággal szembesült, melyre nem voltak felkészülve sem a jóléti, sem a fejlődő országok kormányzatai. A válságból való kilábalást támogató politikai célok között, melyeket a közösség az Európa 2020 elnevezésű átfogó növekedési stratégiájában fogalmazott meg, még hangsúlyosabban jelennek meg az oktatási-képzési rendszerek fejlesztésére és azok eredményességére vonatkozó elvárások. A stratégia megvalósításában a korábban megfogalmazott 21. századi kompetenciákon túl kulcsfontosságú szerep jut a hagyományos alapkészségek – az írni és olvasni tudás, a számolási készség, valamint a tudományos és műszaki ismeretek – fejlesztésének, mivel ezek alapozzák meg a többi készség és tudás elsajátítását, hatással vannak a munkaerő-piaci elhelyezkedésre és boldogulásra, valamint nélkülözhetetlenek a társadalmi befogadás szempontjából. Alátámasztják ezt a különböző nemzetközi felmérések eredményei (pl. a felnőtt kompetenciák mérése – PIAAC, valamint az OECD adatok), melyek rámutattak, hogy a munkaerőpiac legfontosabb igénye a megfelelő végzettségű és biztos alapkészségekkel rendelkező munkaerő. Ugyanakkor – bár a képesítések megszerzése feltételezheti bizonyos kompetenciák meglétét –, a munkavállalók közül várhatóan magasabb lesz a pályaalakmassága azoknak, akik az olvasás és számolás terén jobb készségekkel rendelkeznek. És noha ezeket az alapvető készségeket általában az iskolai évek alatt szerezzük meg, nem elsősorban a formális oktatás szempontjából meghatározóak, hanem ezek jelentik az egész életen át tartó tanuláshoz is az alapot, mely hatással van a munkahelyi eredményességre és az életben való más sikerek elérésére is.

A KULCSKOMPETENCIÁK MEGHATÁROZÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN

„A kulcskompetenciák az ismeretek, készségek és attitűdök átvihető, többfunkciós készletét képviselik, melyre minden egyénnek szüksége van az önmegvalósításhoz és fejlődéshez, beilleszkedéshez és munkavállaláshoz. Ezeket a kötelező iskolai oktatás vagy képzés befejezéséig ki kell fejleszteni, és az egész életen át tartó tanulás részeként a további tanulás alapjául kell szolgálniuk.” – Az Európai Bizottság tematikus munkacsoportjának meghatározása, 2004

2000-től kezdve az európai szintű oktatási együttműködések egyik kiemelt témája lett az egész életen át tartó tanulást szolgáló kulcskompetenciák fejlesztése, mely abból a felismerésből indult ki, hogy a kompetencia értelmezése európai és szektorális szinten is nagyon nagy eltéréseket mutatott, és nem volt közösen elfogadott álláspont arra vonatkozóan, hogy mit is kell alapvető készségeken érteni. A kulcskompetenciák területén lényegében arról volt szó, hogy alapvetően meg kell újítani az iskola által a közoktatási rendszerek keretében fejlesztendő alapvető készségekről és képességekről, kompetenciákról való gondolkodást, ki kell alakítani e fogalmak újszerű koncepcióját, mely a jövőben az oktatás európai megújításának közös alapját képezhetné.

Ennek szellemében készült el 2006-ban az Európai Parlament és a Tanács ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról, mely tartalmazza a Kulcskompetenciák az egész életen át tartó tanuláshoz – Európai referenciakeretet, amelyben a fő célkitűzések a következők:

- a kohézióhoz és a foglalkoztathatóságához szükséges kulcskompetenciák azonosítása és meghatározása;
- a tagállamok munkájának támogatása abban, hogy a közoktatásból kikerülő fiatalok olyan szintre fejlesszék kulcskompetenciáikat, amely biztos alapját képezi a további tanulásnak és a munkába állásnak, valamint, hogy ezeket a kompetenciákat egész életük során fejlesszen és frissíteni tudják;
- európai szintű referenciaeszköz biztosítása a politikai döntéshozók, az oktatási szolgáltatást nyújtók, a munkáltatók és maguk a tanulók számára.

A meghatározott kulcskompetenciák a következők:

- Az anyanyelven folytatott kommunikáció
- Az idegen nyelveken folytatott kommunikáció
- Matematikai kompetencia és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén
- Digitális kompetencia
- A tanulás elsajátítása
- Szociális és állampolgári kompetenciák
- Kezdeményezőképtelenség és vállalkozói kompetencia
- Kulturális tudatosság és kifejezőképtelenség

Magyarországon a nyolc kulcskompetenciára épülő európai referenciakeret a 2007-es felülvizsgálat eredményeként bekerült a Nemzeti alaptantervbe (NAT), mégpedig lényegében ugyanabban a formában, ahogyan azokat az Európai Referenciakeret tartalmazza. Az egyetlen szemléletbeli eltérés az, hogy a matematikai, természettudományi és technológiai kompetenciákat a NAT nem egységben kezeli, hanem a matematikai kompetenciát a természettudományostól elválasztja. A magyar köznevelési rendszer legutóbbi átalakítása során a korábbi NAT-ban rögzített 9 kulcskompetencia változatlan maradt, ezek fejlesztése a hazai szabályozási rendszernek is szerves részét képezi, tartalmukban és megközelítésükben (sőt nagyrészt megnevezésükben is) teljesen azonosak az európai szinten megfogalmazott nyolc kulcskompetenciával.

SZEGEDI ESZTER

ALAPKÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSE: európai uniós célkitűzés vagy gyakorlati probléma?

A Tempus Közalapítvány 2014. október 21-én rendezett Erasmus+ rendezvényén kerekasztal-beszélgetést tartott arról, hogyan találkoznak az európai uniós célkitűzések és a gyakorlati problémák. Az „Alapkészségek fejlesztése: uniós célkitűzés vagy gyakorlati probléma?“, kicsit provokatív cím nem véletlenül került ebben a formában megfogalmazásra, hiszen gyakran szembesülünk azzal, hogy a felülről jövő hangzatos irányelvek gyakorlatba való átültetése korántsem olyan egyszerű, konkrét fogódzókat pedig intézményi szinten ritkán kapnak a tanárok, iskolavezetők. A beszélgetésben ezért ültettük egy asztalhoz a téma szakpolitikai, elméleti és gyakorlati szakembereit és kerestük közösen a választ a következő kérdésekre.

- Mit nevezünk alapkészségeknek? Vajon ezek változnak a társadalmi és technológiai fejlődéssel együtt, vagy évszázadok alatt változatlanok? Kiemelhető-e egy vagy néhány alapkészség, kompetencia a többi közül legfontosabbként?
- Mennyire értik a pedagógusok, szülők, egyéb oktatási szereplők, hogy milyen meghatározó hatással van a későbbi tanulási és életpályára az a korai szakasz, amikor e készségek még rugalmasan alakíthatók?
- Fejleszthetők-e az alapkészségek „utólag”, vagyis a fiatal felnőttkorban még behozhatók-e a hátrányok? Mik a fiatal felnőttek és a felnőtt korosztály tanulási jellemzői, mennyiben kell más oktatási módszerekkel közelíteni hozzájuk?

A beszélgetés felvezetéseképp egy rövid előadásrészlet került levetítésre, melyben Dr. Prof. Csépe Valéria, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárhelyettese közérthető nyelven beszélt arról, hogy a pedagógiai idegtudomány (neuroscience in education) már felmutatott olyan tudományos eredményeket az alapkészségek fejlődéséről, amire a tanítás során is támaszkodhatunk. Mivel azonban a tudományterület rendkívül fiatal, ezek kevésbé épülhettek még be a pedagógusképzésbe, ugyanakkor sok korábban is gondolt tézist megerősítenek.

A professzorasszony legfontosabb üzenetei előadásában a tanulás mikéntjéről, a tudás megszerzéséről a következők voltak:

- tapasztalat és gondolkodás által
- biztos alapokra építve: olvasás, írás, számolási készségek
- jó módszerekkel és jó tanárokkal
- lassan, ismételve, időt hagyva a tanulónak
- az életkornak megfelelően összefüggésekben tanítani
- az értelem és érzelem egymásra hatás át kiaknázva

Az alábbiakban a beszélgetés legfontosabb gondolatait közöljük az időbeliségi sorrend megtartása és a teljesség igénye nélkül.

Az európai uniós szakpolitikai célkitűzések általában nem a valóságtól elszakadva, hanem a mindennapok gyakorlati problémái nyomán formálódnak, valós feladatokra világítanak rá. Különösen igaz ez az alapkészségek fejlesztését célzó ajánlások esetében, ugyanakkor a célkitűzések megvalósítása és a probléma kezelése a tagállamok oktatási szereplőinek feladata. Magyarországon sok jel mutat arra, hogy a kötelező iskolai oktatás nem fordít kellő figyelmet az alapkészségek fejlesztésére, ami a későbbiekben mind továbbtanulási, mind munkavállalási nehézségeket okozhat. Az egész életen át tartó tanulás szemléletben a legfontosabb fejlesztendő terület a tanulás tanulása, amihez nélkülözhetetlen az alapkészségek megfelelő fejlettsége.

Az alapkészségek, kompetenciák definiálásával egész napos műhelyvitákat is el lehet tölteni, de leegyszerűsítve olyan alkalmazható tudásként érdemes gondolni rájuk, ami a tanulási folyamat eredményeképpen születik, és képessé teszi a tanulót bizonyos feladatok automatikus elvégzésére. Legszűkebb értelemben pedig az írást, olvasást és számolást értjük alatta. Nagyon fontos hogy ezek elsajátítására elegendő időt kell hagyni az iskolákban a gyerekeknek, az alapkészségek kialakulása hosszabb folyamat, szükség van arra, hogy a használat, gyakorlás során megszilárduljanak.

Hogy lehet-e a kompetenciák között súlyozni, vagy mi számít legfontosabb fejlesztendő területnek, azt alapvetően három dolog határozza meg. Egyrészt az egyén – a tanítandó személy – pszichológiai, személyiségbeli jellemzői. Másrészt a diszciplináris környezet, vagyis hogy mit tart az adott társadalom eléggé fontosnak ahhoz, hogy megtanítsa a diákoknak. Végül, de nem utolsó sorban befolyással van rá a kor kulturális háttere, társadalmi öröksége is. Az 50-es, 60-as években például a diszciplináris tudás átadását tekintették fontosnak, míg a 90-es években azok a kompetenciák kerültek előtérbe, melyek ahhoz szükségesek, hogy az egyén a társadalomban sikeres, eredményes legyen, a legutóbbi években – nem függetlenül a 2008-as válságtól – pedig újra felerősödött a gazdasági, munkaerő-piaci szemlélet.

A szakemberek – és ebben az oktatási és humán erőforrás szakértők hasonlóan gondolkodnak – egyre inkább kiemelik a tudás érzelmi összetevőinek a szerepét is, hiszen tevékenységeink túlnyomó része interperszonális kapcsolatokba ágyazottan történik. Ezt tükrözi az a trend is, mely az olyan „soft” (vagy lágy) kompetenciákat is egyre inkább az alapkészségekhez kezdi sorolni, mint a kreatív gondolkodás, a problémamegoldás vagy az együttműködési készség. Az elvárások tehát gyors ütemben változnak, a gyakorlati életben egyre összetettebb feladatok előtt állunk, melyek mind megfogalmazhatók lennének egy-egy összetett kompetenciaként is (például a személyes pénzügyek kezelése, az egészség megőrzése vagy a fenntartható életmódra való képesség). Ezért nehéz rangsort felállítani a legfontosabb készségek között, hiszen az élet adott pillanatában mindegyikre szükség lehet.

A beszélgetés résztvevői:

- **BRASSÓI SÁNDOR**, *főosztályvezető*, Emberi Erőforrások Minisztériuma, *Köznevelés-irányítás Főosztály*
- **CSÍKVÁRI GÁBOR**, *tanszékvezető*, ELTE TÖFK *Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék*
- **MAYER ÁGNES**, *szakmai vezető*, Palánta Iskola
- **SZENT-LÉLEKY GYÖRGY**, *vezető tanácsadó*, Nemzetgazdasági Minisztérium, *Szakképzésért és Munkaerőpiacért Felelős Államtitkárság*
- **VÁRKONYI ZOLTÁN**, *Progress Consult Fejlesztési Tanácsadó Kft.*

Moderátor: **SZEGEDI ESZTER**,
Tempus Közalapítvány,
Tudásmenedzsment csoport

Ha a nemzetközi felmérések történetének tükrében vizsgáljuk a kérdést, akkor az is jól mutatja ezt a változást. A PISA-mérések kezdetén csak a gyerekek szövegértését vizsgálták, később ez kibővült előbb a matematikai, majd a természettudományi, legújabban pedig a digitális fókusszal. Jelenleg már a problémamegoldó készségek mérése áll a feladatok középpontjában, és további, pl. a szociális kompetenciákat is figyelembe vevő mérések fejlesztése zajlik. Ez a folytonos változás nemcsak a diákokat, hanem magát az iskolarendszert is gyors alkalmazkodásra készíti.

Ezért a pedagógusoknak is időről időre meg kell tudniuk újítani saját tanári kompetenciáikat. A pedagógus elmondása szerint az utóbbi 10 évben nőtt a szórás a diákok készségei között, legyen szó akár a tanulási képességről, a figyelem tartósságáról, vagy a motoros, finommotoros, illetve szociális készségekről. Ha ezeket a területeket nem sikerül időben fejleszteni, a gyerekek már 6-7 évesen kudarcot élnek meg, ezért nem fognak szeretni iskolába járni. Ezért a nevelési-oktatási, valamint a kisgyermek-gondozási rendszer egyik legfontosabb feladata volna a korai fejlesztés, hiszen a gyerekek fejlődése nem az iskolában, hanem már jóval az azt megelőző években elkezdődik.

Azt sem szabad elfelejteni, hogy a gyereket legelőször nem írni-olvasni kell megtanítani, hanem beszélni. Az anyanyelvi kompetencia hiánya az egyik legnagyobb probléma lehet a későbbiekben, amiben a családnak és a kisgyermekkel foglalkozó szakmának nagyon nagy a felelőssége. Itt is meghatározó, hogy kellő időt hagyjunk minden egyes gyermeknek, hogy a maga ütemében tudjon fejlődni. A megszerzett készségeket később csak akkor tudják valóban használni, alkalmazni, ha előtte van elég idő ezeket megszilárdítani. Az iskolában alkalmazandó egyéni haladási módszer egyik lényegi eleme volna, hogy a tanuló csak akkor léphessen tovább bizonyos tananyagrészeknél, ha az alapokat már 100%-osan tudja. (A szorzótáblát például nem lehet 3-asra vagy 65%-osra tudni, mert az azt jelenti, hogy ez a tudás, ez a készség még nem szilárdult meg). El kellene tudni fogadni, hogy különböző tanulási utak és tempók léteznek, de ehhez a pedagógusok attitűdjének megváltozása is szükséges.

Nem csak Magyarországon, és nem kizárólag az oktatási rendszer vagy a szükséges pedagógiai tudás hiánya miatt van szükség sok esetben arra, hogy az alapkészségeket felnőttkorban fejlesszük. Az egykor meglévő alapkészségek meg is kophatnak, ha valakit olyan területre sodor az élet, amelyben nem szükséges azokat aktívan alkalmaznia. Ugyanakkor az alapkészségek hiánya nem írható le az olyan régi kategóriákkal, mint pl. az analfabétizmus, sokkal inkább az számít, hogy egy bizonyos élethelyzetben az illetőnek megvannak-e azok a készségei, amelyek a helyzet megoldásához kellenek. Ez azt is jelenti, hogy különböző élethelyzetekben más-más alapkészségek lehetnek szükségesek. Ha a korábban megfogalmazott értelemben használva azonosítják egy felnőtt ember alapkészségbeli hiányosságait, az gyakran újabb problémát jelent csak, hiszen ennek felvállalása a környezet előtt kellemetlen. Ezért az azonosítást követő fejlesztések talán legényesebb eleme, hogy az illető élethelyzetére szabjuk az intervenciót. Az segíti elő a felnőtt tanuló motivációját, ha tanulmányainak mielőbbi, konkrét és kézzel fogható hasznát látja: például elkészül élete első önéletrajza vagy képessé válik háztartást vezetni. Ha visszanyeri a kedvet a tanuláshoz, az az első lépés lehet számára ahhoz is, hogy (újra) formális, végzettséget adó tanulásban vegyen részt.

GRUNDTVIG

A GYENGE OLVASÁSI TELJESÍTMÉNYT NYÚJTÓ FELNÖTTEK FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI A GYAKORLATBAN

Kreatív fejlesztő feladatok összeállítása elméleti megalapozottsággal

BELVÁROSI TANODA ALAPÍTVÁNYI
GIMNÁZIUM ÉS SZAKKÖZÉPISKOLA,

Grundtvig tanulói műhely

*>> A gyenge olvasási teljesítményt nyújtó felnőttek fejlesztésének lehetőségei a gyakorlatban – kreatív fejlesztő feladatok összeállítása elméleti megalapozottsággal
>> 2014 május 18-25.*

A Belvárosi Tanoda Alapítványi Gimnázium és Szakközépiskola 2014. május 18-25. között szervezett egy Grundtvig tanulói műhelyt a közép- és felnőttoktatásban dolgozó 11 résztvevőnek, akik 9 európai országból érkeztek. A műhely témáját a gyenge olvasási teljesítményt nyújtó felnőttek fejlesztésének lehetőségei adták.

Európában minden ötödik fiatalról elmondható, hogy az alapvető írási, olvasási és számolási készségek terén gyengén teljesít. A felnőttek között még rosszabb a helyzet, 25%-uk nem rendelkezik elfogadható szintű készségekkel ezeken a területeken.

A Belvárosi Tanoda maga is máshonnan kimaradt, kallódó, deviáns fiatalok iskolája, akik között gyakran találkozunk tanulási nehézséggel küzdő diákkal. A műhely megszervezésének ötletét a saját tapasztalataink és a jó gyakorlataink megosztásának igénye is adta.

Az egyhetes műhely során a fent említett alapkészségek közül az olvasásképességre fókuszáltunk. Célunk az volt, hogy a résztvevők minél elmélyültebb tudást szerezzenek az olvasásképesség szerveződéséről, valamint arról, hogy milyen újtjai lehetnek az olvasási képességet alkotó készségek fejlesztésének fiataloknál és felnőtteknél.

Azt kívántuk elérni, hogy a megszerzett tudással és gyakorlattal képessé váljanak arra, hogy további munkájuk során kreatívan állítsanak össze olyan feladatokat, melyek hatékonyan segítik az olvasási, írási és számolási nehézségekkel küzdő fiatalok és felnőttek tanulását.

Az egyhetes műhely legnagyobb élménye az volt, hogy mind a 11 résztvevő örömmel és szívesen vonódott be a munkába. A különböző feladatok, játékok kipróbálása során a diák szerepébe kellett helyezkedniük. Ez többük számára hozott olyan felismeréseket, hogy a rosszul teljesítő diák esetében különösen fontos, hogy megpróbáljuk megérezni, megérteni az ő helyzetét, és azt, hogy milyen – számunkra nehezen elfogadható – nehézségekkel küzd, hogy sokszor így is az életkorától elvárhatónál gyengébben teljesítsen.

A résztvevők kivétel nélkül azt fogalmazták meg, hogy diákjaik között sok olyan van, akik tanulási nehézségekkel küzdenek, ők pedig képzés és jó példák megismerésének lehetősége híján nem tudják, miként segítsenek ezeknek a tanulóknak.

A műhely során három szempontra koncentráltunk:

1. Rövid, lényegre törő előadásokkal megismertettük az olvasásképeség szerveződését, mely az elméleti alapja annak a munkának, amit a résztvevők a diákokkal a jövőben végezni tudnak. E képesség érthető és jól használható leírását adja a szegedi Neveléstudományi Doktori Iskola, mely nemzetközi együttműködés keretében komoly kutatásokat végzett a magyar fiatalok körében.
2. Gyakorlati foglalkozásainkon ötleteket és mintákat adtunk ahhoz, hogy a pedagógusok felderíthessék vagy legalább megközelíthessék, hogy milyen területeken vannak a diákjaiknak elmaradásai.
3. Végül harmadik elemként az olvasásképeséget alkotó egyes készségek fejlesztéséhez próbálhattak ki számos feladatötletet a résztvevők. E feladatok elkészítéséhez folyamatosan módszertani útmutatást is biztosítottunk.

A műhelyt az interaktivitás jellemezte, a munka jórészt csoport- vagy pármunkában folyt, mindössze három meghívott előadó tartott rövid előadást.

„Hiszem, hogy a középiskolás és felnőtt korosztály leghatékonyabban tananyagba ágyazott módszerekkel fejleszthető. E hitemet sok apró és nagyobb siker támasztja alá, melyeket tanítványaim értek el együttműködésünk során.” Ökördi Réka

Ezek együttesen lehetővé tették a résztvevők számára, hogy megnövekedett önbizalommal, megerősödött motivációval térjenek haza.

A műhely a visszajelzések alapján inspirálóan hatott a résztvevőkre, akik közül ketten ennek hatására kapcsolódtak be intézményükkel egy Erasmus+ projektbe, ahol a téma szintén az alapkészségek fejlesztése, az olvasási képességen túlmenően már a számolási nehézségekre is koncentrálván.

A műhely befejezése óta az eredményekről magyar tanárok körében is beszámoltunk, és a hazai tapasztalatok is azt mutatják, hogy körükben nagy az igény egy olyan könnyen kezelhető, rövid elméleti háttérrel is biztosító feladatbankra, mely segíti őket a gyengén teljesítő diákokkal való munkában. Jelenleg ennek a feladatbanknak a kialakításán, bővítésén és terjesztésén dolgozunk mind magyar, mind angol nyelven.

A projekten bemutatott, kipróbált gyakorlatokat ennek a munkának az egyik első lépéseként egy angol és egy magyar nyelvű blogon is közzétettük. Mindkét blog célja, hogy egyre bővülő feladattárával, és az elméleti megalapozást is nyújtó szakirodalom elérhetősegeinek megjelölésével egyre hatékonyabb segítséget nyújtson a pedagógusoknak a mindennapi munkához.

A blogok elérhetősége:

<http://tanulasinehezsegek.wordpress.com>

<http://learningdifficultiesblog.wordpress.com>

ÖKÖRDI RÉKA

BASKET: EGY KOSÁRNYI SEGÍTSÉG AZ ALAPKÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSÉHEZ

PROGRESS CONSULT FEJLESZTÉSI
TANÁCSADÓ KFT.

>> Alapkészségek fejlesztésével foglalkozó trénerek szakmai továbbképzése
>> 2011–2013

A Progress Consult Kft 2009 óta foglalkozik az alapkészségek felnőttkorban történő fejlesztésének problémakörével. Már addig is sok civil szervezettel és önkormányzattal dolgoztunk együtt azon, hogy hogyan lehet hátrányos helyzetű, tartósan munkanélküli emberek perspektíváin változtatni. Egyértelművé vált számunkra, hogy sok esetben az alapkészségek (értő olvasás, szóbeli és írásbeli kommunikáció, számolás, számítógép megfelelő szintű használatának képessége stb.) fejlesztése nélkül nem lehet eredményeket elérni. A piacon felkínált munkahelyek betöltése, egy-egy tanulási vagy képzési programba történő bekapcsolódás, illetve egy szükséges szakmai képesítés megszerzése az alapkészségek egy sajátos mixét feltételezi. Az alapkérdés tehát nem csupán az, hogy valaki tud-e írni és olvasni, hanem hogy az adott munkakör betöltéséhez vagy képzési program tananyagának elsajátításához megfelelő szinten képes-e kommunikálni, szöveget értelmezni vagy a számítógépet használni. Emellett a magánéletben való boldogulás, a családi életben való aktív részvétel, a gyermekek támogatása az iskolai tanulásban, az egészségmegőrzés, a közösségi, állampolgári demokratikus részvétel és szerepvállalás mind-mind megkívánja az alapkészségek birtoklását egy bizonyos szinten. Így számunkra az alapkészségek fejlesztése az első számú eszközzé vált abban a folyamatban, amelyben a hátrányos helyzetű embereket képessé teszik a saját helyzetükön való változtatásra.

A „BASKET” Grundtvig tanulási partnerség keretében azokat az összetevőket próbáltuk külföldi partnereinkkel egy „kosárba” összegyűjteni, amelyek megítélésünk szerint feltétlenül szükségesek ahhoz, hogy az alapkészségek fejlesztésével foglalkozó szakemberek, tanárok magas színvonalon és eredményesen végezzék munkájukat. Ezek közé tartozik a kívánatos szakpolitikai stratégia, a tanárképző rendszer és a tanárok továbbképzési lehetőségei, alkalmas pedagógiai módszerek és különféle együttműködések.

A projekt keretében olyan neves partnerekkel dolgozhattunk együtt, mint a norvég Életen Át Tartó Tanulási Intézet (VOX), a skót oktatási minisztérium legfőbb intézménye, az Education Scotland, a Londoni Egyetem Oktatási Intézete, a Svájci Felnőttképzők Szövetsége, a Német Oktatási Intézet (DIE), valamint cseh és román felnőttképző szervezetek. A különféle országokban tett látogatások során elemeztük az egyes országok alapkészségekre vonatkozó szakpolitikáját, az alapkészségek fejlesztésében közreműködő szakemberek, oktatók és tanárok alkalmazására, felkészítésére, továbbképzésére, valamint az államilag elvárt képesítéseikre vonatkozóan kialakított stratégiáját és rendszerét, közösen értelmeztük az alapkészség-fejlesztési tanárok szakmai kihívásait, és meghatároztuk a professzionalizálódás feltételeit és kritériumait. Elemeztük a tanárfelkészítési programokat, curriculumokat, a tanárok foglalkoztatási helyzetét és társadalmi megbecsült-

ségét, és vizsgáltuk, hogyan lehet ezt a rendkívüli kihívásokkal nehezített pedagógusi pályát vonzóvá tenni.

Az egyik konklúziója ezeknek a látogatásoknak az volt, hogy óriási szakadék van az élenjáró európai országok és az újonnan csatlakozott EU tagállamok felfogása és gyakorlata között. Amíg az Egyesült Királyságban, Norvégiában és Németországban több évtizedre visszamenő az alapkészségekkel kapcsolatos szakpolitikák és programok folyamatos fejlesztése, intézményi háttérének kialakítása, addig az új tagállamokban egyáltalán a probléma tudatosulása is alacsony szintű és a döntéshozók általi elismerése, társadalmi megítélése is változó. A fejlett országokban rendkívül gazdag a kutatási háttére is az alapkészségek témájának, és ezek alapján nagyon sok konklúzió levonható arra vonatkozóan, hogy milyen stratégiák, megközelítések és módszerek működnek, és melyek nem vezetnek eredményre.

A nemzetközi együttműködés egyik legérdekesebb momentum volt, amikor a szakmai vitát megnyitottuk a konzorciumi partnereknél szélesebb körben is, és az on-line beszélgetésekbe és diskurzusba alapkészség tanárok is bekapcsolódhattak mind a nyolc részt vevő országból. Kiderült, hogy az eltérő háttér ellenére a gyakorlatban dolgozó szakemberek nagyon hasonló problémákkal, dilemmákkal néznek szembe, és nagyon hamar hasonló álláspont-ra jutnak a szakmai kérdéseken.

Rá kellett jönnünk arra is, hogy *felőtt korban az alapkészségek fejlesztése sajátos tanári kompetenciákat és felkészültséget igényel*. A különféle szociális tényezők meghatározóak a tanuláshoz való hozzáállást, valamint annak hatékonyságát és eredményességét illetően. Ráadásul akik az általános és középiskolában valamilyen oknál fogva nem tudták az alapkészségeiket megfelelő szintre fejleszteni, azok esetében ugyanazoknak az eszközöknek és pedagógiai módszereknek a használata bizonyosan nem vezet sikerre. Ugyanakkor az alkalmazni kívánt pedagógiai megközelítéseknek és módszereknek azt is biztosítaniuk kell, hogy a sokszor kudarcos iskolai előélettel érkező felőtt tanulók motiváltak legyenek életútjuk újrakezdésére az oktatási rendszerben. Persze a legnagyobb kihívás a rendkívül különböző háttérű, képességű és élettapasztalattal rendelkező tanulók számára a tanulás lehetőségét differenciáltan biztosítani és személyre szabottá tenni.

Ezen kihívások fényében a konzorciumi partnerek általános ajánlásokat fogalmaztak meg szakpolitikusok, tanárképző intézmények és más, az alapkészség-fejlesztési programok tervezésében szerepet vállaló szakemberek számára.

1.) Szükséges, hogy a felnőttekkel foglalkozó alapkészség tanárok szakosított alapképzési (bsc) programok keretében is felkészülhessenek feladatkörükre. A szakosított azt jelenti, hogy az egyes alapkészségek tanítására külön felsőoktatási program készítsen fel (egészen más felkészülés és tanári kompetenciák szükségesek az írás-olvasás tanítására, mint a számolás vagy a számítógép alkalmazásának tanítására). Ajánlott, hogy a tanárképző felsőoktatási intézmények ilyen célú programjai a következő területeket is magukban foglalják:

- Andragógiai alapelvek: hogyan kell *felőtt tanulókat tanítani*
- Megfelelő mélységű *tantárgyi ismeretek* (olvasás/írás/számolás/IKT) stb.
- El kell sajátítaniuk az adott *tantárgyak tanítási és pedagógiai módszereit*

2.) Ezen kívül biztosítani kell az alapkészség tanárok folyamatos szakmai fejlődésének lehetőségét is. Ennek érdekében célszerű kialakítani a továbbképzések átfogó keretrendszerét, amely egymásra épülő elemekből áll, és lehetővé teszi a szakmai karrierépítést, az egyéni fejlődési utak kialakítását. A korábban megszerzett képesítések és tanítási tapasztalatok beszámításának, vagyis az előzetes tudás elismerésének

lehetővé tételével rugalmas utakat kell biztosítani más tanárok, iskolai pedagógusok számára, hogy átképezhessék magukat alapkészség tanárrá.

- 3.) Az alapkészség-fejlesztés a nemzeti egész életen át tartó tanulás stratégiák integráns, de megkülönböztetett részét kell képeznie. A társadalom tagjainak figyelmét fel kell hívni az alapkészségek hiányára és fejlesztésük szükségességére, *tudatosítani* kell a konzekvenciákat, a hosszabb távra kiható társadalmi hatásokat. Ehhez megfelelő *adatokra* és *monitoring tevékenységekre* is szükség van.
- 4.) Az alapkészség fejlesztéshez szükséges humán kapacitások, a *munkaerő megteremtéséhez megfelelő infrastruktúrát kell létrehozni a létező rendszerekbe integráltan*. Ki kell alakítani az alapkészségek felnőttek számára történő tanításának *alapstandardjait egy Európai Keretrendszer formájában*;
- 5.) Ki kell alakítani olyan fenntartható, együttműködések támogató mechanizmusokat amelyek biztosítják, hogy a nagyon különböző gyakorlattal rendelkező európai országok szakemberei hozzáférjenek a többi országban rendelkezésre álló szakértelemhez és tapasztalatokhoz: nyílt koordinációs mechanizmus, releváns adatok, programok és keretek, szakpolitikai stratégiák, struktúrák, tartalom, módszerek stb. tekintetében.

A projekt rendkívül hasznos volt számunkra, hiszen fel kellett ismernünk, hogy az alapkészségek felnőttkori oktatása egy rendkívül speciális és összetett pedagógusi feladat, amelyhez nagyon *céltudatosan kialakított felkészítő programok és továbbképzések* keretében lehet a megfelelő szakmai kompetenciákat elsajátítani. Bár vannak országok, ahol ez több éves tanári felkészülést követel meg, a hazai körülmények között elsősorban egyelőre csak az alapkészség-fejlesztésre irányuló nemzeti programok keretében van sokkal szűkebb keretben lehetőség. Nagyon nagy segítség volt számunkra, hogy a BASKET tanulási partnerségben kialakított nemzetközi partneri kapcsolatokat és együttműködést tovább tudtuk folytatni a TAMOP 5.3.9 program keretében, amelynek révén az országban 50 helyszínen létrehozott nyitott tanulási központok szakmai támogatását biztosítjuk. A program keretében nemzetközi partnereink bevonásával dolgoztuk ki a központokban alkalmazott 100 tanulászervező és tanulási tanácsadó, valamint 150 alapkészség-fejlesztő tanár felkészítő programját és szakmai támogató hátterének biztosítását, pedagógiai- módszertani tudásközpontjának kialakítását.

Végezetül még egy gondolat a projekt kapcsán: az Európai Unióban több mint 80 millió alacsony iskolai végzettségű, hiányos alapkészségekkel rendelkező ember él, akik számára egyre nehezebb a munkaerőpiacon való megkapaszkodás, a társadalmi életben való aktív részvétel. Az alapkészségek hiánya a szociális összetevők miatt sok esetben a családon belül tovább „öröklődik”. Ennek az embertömegnek a felemelése, kompetenciáik fejlesztése nélkül nehéz lesz az európai gazdaságot versenyképesebbé tenni a világgazdaságban, ezért az alapkészségek fejlesztését célzó hatékony módszerek megtalálása, kiváló szakemberi háttér megteremtése közös európai kihívás és feladat.

VÁRKONYI ZOLTÁN

ANYANYELVI FEJLESZTÉS EGY ANGLIAI PÉLDA NYOMÁN

Hogyan lehet a gyógypedagógiai tudást hasznosítani a közoktatásban? Hogyan érjem el, hogy olvasó felnőttekké váljanak a diákjaim? Hogyan fejlesszem hatékonyan a szóbeli kifejezőkészségüket?

Ezekre a kérdésekre kerestem a választ, miután hazatértem Brottonból, Angliából, ahol három hónapot töltöttem Comenius tanárasszisztensként. Az ott látott módszerek és eszközök adaptálásával a saját óráim (magyar nyelv és irodalom) keretein belül kísérletezem, de emellett terveket készítek arról, hogy intézményi szinten milyen változások volnának célravezetők.

OLVASÓVÁ NEVELÉS

Az olvasással kapcsolatban az attitűdváltást állítom középpontba, ugyanis a mindennapokban azt tapasztalom, hogy az olvasás iránti negatív érzelmek komoly akadályt jelentenek a magyarórákon. A gyakorlatot a Kilton Thorpe Specialist Academy-ben végeztem, ahol a gyerekek szórakozásként tekintettek az olvasásra. Ezt egyrészt támogatta a minden osztályteremben megtalálható olvasósarok, ahol játékok és könyvek egymás mellett sorakoztak, ezzel is erősítve, hogy az olvasás nem feladat, hanem örömszerzési forrás. Olvasmányaikról élménynaplót kell írniuk, ezt a szemléletet olyan feladatlapokra ültetem át, amelyek sokkal inkább az olvasás élményére összpontosítanak, gyakran rákérdeznek a diákok véleményére.

A pozitív attitűd kialakításában fontos elem, hogy hogyan interpretáljuk az adott tevékenységet. Az olvasásra fordítható szabadidő a dolgozatot, feladatot korán befejezők vagy szorgalmi feladatot készítőik kiváltsága lehet, ezzel is erősítve a diákokban az olvasás mint jutalom értelmezést.

Ahhoz, hogy a gyerekek életének minél szervezettebb részét képezzék a könyvek, fontos, hogy azok a közvetlen környezetükben is helyet kapjanak. Így a minden osztályteremben elérhető szabadpolcos könyvtárat tá-

mogatom, amely elősegíti, hogy a gyerekek mind taneszközként, mind szórakozásként gyakran forgassanak könyveket.

SZÓBELI KOMMUNIKÁCIÓ FEJLESZTÉSE

A terület fejlesztésére egy nagyon egyszerű és rendkívül hatékony példát láthattam, méghozzá a szabad témájú beszélgetést. Több magyarországi iskolában is tartanak hasonló foglalkozásokat, ahol a diákok a társalgási struktúrákat és a saját gondolataik megfelelő kifejezését gyakorolják, ráadásul a fegyelmezés megelőzésének gyakorlataként is tekinthetünk erre a feladattípusra. A beszélgetés kereteit érdemes szabályozni (időkorlát, megszólalások száma), és maximum hatfős csoportokban működik hatékonyan a gyakorlat. Az egész napos iskola lehetőséget adhat akár minden reggel egy beszélgetőkörre, ha pedig csak kevesebb idő áll rendelkezésre, úgy érdemes hétfő reggelre és péntek délutánra időzíteni egy-egy foglalkozást, mintegy keretet adva ezzel a munkahétnek.

Eredetileg a kommunikáció tananyagának feldolgozásához készült, de szabadon felhasználható más területeken is a páros önértékelés, amely egy több hétre elegendő tananyag feldolgozásának keretként szolgál. A diákok páros munkában értékelik a saját tanulási folyamatukat. Az első alkalommal felméri, mely tulajdonságaik és készségeik segítik őket a tananyag elsajátításában és melyek gátolják őket. Ezután kijelölik a saját céljaikat. (Például: Minden nap készítem el a házi feladatot. Minden írásomnak legyen bevezetése és befejezése.) Majd egy tervet készítenek arról, hogyan fogják elérni ezeket. A folyamat közepén ülnek össze újra a párok, és értékelik az addig elért eredményeket, végiggondolják, min kell változtatniuk, és eltervezik ennek a mikéntjét. A záró alkalommal az egész folyamatot egyben értékelik. A gyakorlatsorozat fejleszti az önismeretet és a problémamegoldó készségüket (probléma definiálása, megoldási terv készítése, majd utólagos reflexió), ráadásul a tananyag mélyebb megértését is szolgálja.

A harmadik gyakorlattípus az úgynevezett rejtett érvelési gyakorlat, amely változatos formában, szinte bármilyen iskolai szituációban megvalósítható. Például a gyerekek érvelhetnek amellyel, hogy miért ne kapjanak házi feladatot, miért érdemelnek meg tíz perc szabad olvasást, illetve maguk választhatnak könyvet egy listáról, amely mellett kampányolniuk kell: azt a könyvet olvassuk el ezután közösen, amely mellett a legügyesebben érveltek.

ZÁRÓ GONDOLATOK

A Comenius gyakorlat három hónapja alatt annyit tanultam a pedagógiáról, hogy képtelenség volna néhány oldalon összefoglalni. A fenti gyakorlatokkal arra teszek kísérletet, hogy bemutassam, az attitűd formálása milyen óriási segítség lehet a tanítás és tanulás folyamatában egyaránt.

RAB LILLA

volt Comenius tanárasszisztens

BÁNKI DONÁT MŰSZAKI KÖZÉPISKOLA,
NYÍREGYHÁZA
>> Környezettudatos repülés
tudománya projekt
>> 2012–2014

KÖRNYEZETTUDATOS REPÜLÉS

A műszaki-természettudo- mányos kompetenciák fejlesztése

A beiskolázás egyre nagyobb gondot jelent az intézmények számára. Mivel a mi intézményünkbe eddig szinte csak fiúk jártak, azt gondoltuk, hogy ha a leányok irányába is nyitnánk, akkor jelentős mértékben lehetne növelni azt a bázist, ahonnan a későbbi diákjaink hozzánk kerülhetnek. Ehhez a műszaki-természettudományos kompetencia fejlesztése nagyon jó alapot nyújt, és ha végül mégsem lesznek a mi diákjaink témához kapcsolódó attitűdjük, akkor is nagy mértékben javulhat.

A világhálón kutakodva, a hazai és a nemzetközi törekvések áttekintése után úgy tűnt, hogy a leányok műszaki iskolák felé orientálása, vagy egyáltalán csak a műszaki, mérnöki pályorientációja minden európai országban fontos cél. Ezért az egyik legnagyobb nemzetközi oktatási szintéren, az eTwinning fórumain kerestünk partnereket a közös gondolkodáshoz. A projekt alapötlete a svéd kollégáktól származik, a lehetséges témakörök áttekintése után a *környezettudatos repülést* választottuk. A témaválasztást az indokolta, hogy a két téma külön-külön is nagyon érdekes, azonban így összekapcsolva még izgalmasabb, és a leányokhoz is közel áll, közel állhat. Minden projekttalálkozón volt legalább egy olyan hölgy, aki példaként állítható azon leányok elé, akik műszaki, természettudományos pályára készülnek. A mi meghívottunk egy törekeny magyar leányzó volt, aki az egyik magyar katonai repülőgépen dolgozik mint fedélzeti mérnök, csupa férfi kollégával körülvéve.

Három újszerű elem jelent meg a módszertani repertoárban. Az egyik a labormunka, amely lenyűgözte a diákokat. Úgy érezték, hogy az ő képességeik, tudásuk „kevés lesz” a modern, jól felszerelt laborban. A helyi laborvezetők munkáján látszott, hogy az átgondolt, pedagógiaileg tervezett tevékenységek náluk a hétköznapi tanulási folyamatok részei. Az a biztonság és magabiztosság, amit sugároztak, adta az első impulzust a gyerekek számára. Természetesen a kockázatelemzés, a labormunka biztonságos elvégzését lehetővé tevő eszközök is rendelkezésre álltak.

A másik újszerű elem volt az, amikor *társadalmi-szociális és ökonómiai* szempontok alapján vizsgáltuk a repülés hatásait. Ez az aspektus is nagyon fontos, hiszen a természettudományos eredmények hatásait a társadalomra, a gazdasági életre általában társadalomtudományokkal foglalkozó diákok vizsgálják. Ez a fajta megközelítés nagyon fontos szemléletformáló tényező lehet!

A harmadik újszerű elem a *terepmunka* volt. A terep azonban nem egy kísérlet elvégzését, egy jelenség megfigyelését szolgálta, hanem ez is háttérinformációkat adott a résztvevőknek azzal kapcsolatban, hogy a természettudományos kutatások, a mérnöki fejlesztések eredményeit hogyan hasznosítják a közvetlen felhasználók. Nagyon meggyőző és példaértékű volt az a tevékenység, amit svéd katonai és polgári repülésben dolgozó emberektől láttunk. A szolgáltató szervezetek számára a környezettudatos szemlélet, és ennek elemeinek folyamatos fejlesztése, javítása döntő fontosságú. Fontos lenne ennek a szemléletnek a hazai implementációja! *A valós problémák megoldása nagyon ösztönző hatású.*

A magyar diákok műszaki alapkészségének fejlesztését még két ötlet megvalósításával segítettük. Az egyik a papírrepülő-verseny meghonosítása az iskolánkban. Ennek nagyon sok előnye van. A mai forrásszegény időszakban a szinte eszközök és anyagok nélkül megvalósított versenyen csak a gyerekek ügyessége és kreativitása, kitartása számít, hiszen mindenki egy A4-es papírlapból készíti el a saját repülésre is képes modelljét. A másik a saját készítésű fizika kísérleti eszközök használata a repülés fizikai hátterének szemléltetéséhez.

A LEGÉRDEKESEBB ÉLMÉNY

A svéd állam által fenntartott intézmények kapcsolata a civil szférával példaértékű! Fontosnak érzik, hogy bemutassák, mire költik az adófizetők pénzét. Nagyon tetszett, és fontos lenne hazánkban is, ha megerősödne az önkéntes mozgalom. Az önkéntesek által végzett munka, a társadalom sok területén jelent segítséget, szinte nélkülözhetetlen.

Ebből egy kis oktatófilm is született. Az eszközök hétköznapi anyagokból (pingponglabda, hurkapálca, stb.) készültek, és a felhasznált eszközök (pl. hajszárító) is megtalálhatók minden otthonban.

A nemzetközi együttműködés nagyon fontos eleme a projektnek, hiszen azon túl, hogy más országokat, más kultúrákat ismerünk meg, olyan munkamódszereket is elsajátíthatunk, amelyeket egyébként nem használunk. Mivel a

munka nemzetközi csapatokban folyik, ezért a különböző társadalmi és szociális háttérrel rendelkező diákok megtanulják, hogyan lehet csoportban dolgozni, akár több ezer kilométerre egymástól.

Ami a projekt hatásait illeti, a diákokban megnövekedik a minőségi tanulás iránti igény. Az iskolavezetés elkötelezettsége növekedett, a természettudományos projekteket, programokat támogatja a vezetőség. A projekt egyes elemei, pl. a papírrepülő-verseny, azóta az iskolai nyílt nap fontos részévé váltak. A tanárok módszertani ötleteket és jó gyakorlatokat ismernek, tanulnak meg, ez motivációt is jelent saját szakmai fejlődésükhöz is. Javul és fejlődik a tanárok kommunikációs, és prezentációs készsége. Az intézmények megerősítést kapnak abban, hogy érdemes erőforrásokat biztosítani a természettudományos képzés színvonalának emelésére.

A papírrepülő-verseny azóta iskolai programmá nőtte ki magát, három kategóriában versenyeznek a diákok:

- Ki dobja legmesszebbre?
 - Kié marad a legtovább levegőben?
 - Kié a legszebb?
-

A természettudományokkal kapcsolatos pozitív attitűd világszerte csökken, főként a középiskolás korosztály körében. Ezt sajnos hazai kutatások is alátámasztják. Az egyik fő célunk az attitűd megváltoztatása volt. Ez már érezhetően javult, hiszen egyre kevesebb diáktól hallottam azt a projekt közben, hogy „ez unalmas”, „ez engem nem érdekel”, „úgysem fogom ezt megérteni”.

A tanulási környezet megváltozása segítheti azt, hogy ne az elutasítás legyen az első válasz a természettudományokkal kapcsolatban. Az új tanulási környezet természetesen a módszerek megújítását is hozza.

A legfontosabb eredmény, hogy a természettudományos kompetenciák és a hozzájuk kapcsolódó tanulási modellek fejlődtek. Azt reméljük, hogy a diákok pozitív és reális képet kapnak a modern tudományról, és ennek eredményeképpen több lány fogja választani a természettudományos/mérnöki pályákat a megfelelő karrier reményében. Jelentősen javult a nyelvtanulással kapcsolatos attitűd is a projektben résztvevő tanulók körében.

ZSIGÓ ZSOLT

LEONARDO

MAGYAR ZSONGLÓR EGYESÜLET
>> CIRCONNECTION 2 – Utcaszínházi
előadóművészek képzési programja
>> 2012–2014

ZSONGLÓROKTATÓK MUNKÁJA AZ ALAPKÉSZSÉGEK FEJLESZTÉSÉBEN

„A cirkuszt nem csak mint sportot, ügyességi gyakorlatot, hanem mint művészetet is megélik a tanulók, és így, mint minden művészet, a legbensőkig hatol...”

A zsonglörködés és cirkuszi foglalkozások nagyon sok szempontból hatnak jótékonyan az alapkészségek fejlődésére. A fejlesztés módja maga a játék! A zsonglör eszközök egyedisége, különlegessége miatt a tanulók szívesen végzik a gyakorlatokat, ezért könnyen érhetünk el sikereket. A zsonglörködés *önmagában érdekes és izgalmas*, és a cirkusszal együtt *járó csoda jelensége is hat* a gyakorlóra.

Nagyon fontos, hogy minden korosztály számára ajánlott – felnőtt korban is! –, hiszen fejleszti és összehangolja a mozgásos készségeket, koordinációt, koncentrációt, segíti az elsődleges reflexek leépülését, a magasabb rendű reflexek kifejlődésének lehetőségét, ami mind-mind visszahat a tanulási készségekre és a viselkedés fejlődésére.

A Magyar Zsonglór Egyesület oktatói a szakképzési program keretében egy év alatt három partnerhez utaznak, hogy olyan módszereket sajátítsanak el, amelyek használatával érdekesebb, strukturáltabb foglalkozásokat tudnak tartani, illetve saját maguk jobb zsonglőrré válnak, technikailag fejlődnek.

A partnereknél tanult módszerek nem csak zsonglör trükkök és technikák elsajátítására szorítkoznak, hanem olyan felvezető, bemelegítő játékokat, csoportos feladatokat is tanultak a kiutazók, amelyek *erősítik a csoportdinamikát*, az együttműködést a tanulók között – ezért akár felnőttek körében is alkalmas csapatépítésre. Az átvett módszerek részét képezik előadóművészi játékok, melyek a *kreativitás nagyfokú fejlődését*, a struktúraépítés képességének kialakulását eredményezik, amellyel, hogy önmaguk megmutatására, pozitív felvállalására hatnak vissza.

Az Egyesület oktatói jelentősen fejlődtek a három hetes külföldi utak alatt, hiszen a külföldi kiküldetés sokkal többet ad egy résztvevő számára a tanult módszereknél: a nyelgyakorlás német, francia, angol nyelve-

ken, új ismeretségek és barátságok, Berlin, Kassel, Luxemburg városának és kultúrájának megismerése, önálló tájékozódás és helyzetek megoldásának lehetősége. Bár ezek egyéni fejlődésüket szolgálják, mégis erősen hat az Egyesülethez való kötődésükre és az itthon végzett munka minőségének jelentős emelkedésére.

Oktatóink képessé váltak akár nagyobb csoportok egyidejű oktatására, gyermek, ifjúsági és felnőtt korcsoporttal való fejlesztő munkára, legyen szó eseti foglalkozásról, vagy hosszabb folyamatról, ami tanfolyam és visszatérő alkalmak formájában valósul meg.

A személyes élmények szintjén *feledhetetlenek azok a pillanatok*, amikor tanítványaink színpadra állnak frissen szerzett tudományukkal és mi a nézőtérén izgulunk értük, vagy a kulisszák mögül segítjük őket. Ilyenkor az oktató is 'szülőként' izgul, hogy minden jól menjen és *tapso*t, *ezáltal sikert kapjon a tanítvány*. Sokszor fordul elő az is, hogy a külföldi partnerek tanáraival közösen lépünk színpadra és így élhetünk át együtt bensőséges pillanatokot.

A munkánkban fontos, hogy a cirkuszt nem csak mint sportot, ügyességi gyakorlatot, hanem mint művészetet is megélik a tanulók, és így, mint minden művészetet, a legbensőbbig hatol.

A cirkusz ilyen kreatív jellegű és sokoldalú használatában, hazánkban *egyedüli és úttörő munkát végez a Magyar Zsonglőr Egyesület*. A külföldi tapasztalatok ezen az újító munka lehetőségét eredményezik. Az alapvető működés szintjén pedig a külföldi partnerség és tapasztalatszerzés lehetősége stratégiai fontossággal bír az intézmény életében.

A partnerektől tanult módszereink hazai beépülése *izgalmas, új utakat nyithat a hazai testnevelés oktatásban, hátrányos helyzetű vagy viselkedési problémákkal küzdő tanulók fejlesztése terén*.

GALLYAS VERONIKA

HÁLÓZATI TANULÁSI
DÍJAS PROJEKT

FÜLEMÜLE ORSZÁGOS INFORMATIKA VERSENY

EGRESSY GÁBOR KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ
SZAKKÖZÉPISKOLA
>> Hálózati Tanulásért Díj 2010 utóélete

A Fülemüle verseny kiíróinak a hallássérült fiatalok integrált oktatását megkönnyítő alternatív pedagógiai módszerek fejlesztése, kipróbálása és közzététele terén közösen elért eredményeit 2010-ben a Tempus Köz-alapítvány *Hálózati tanulási díjjal* jutalmazta. Az elismeréssel járó támogatást a Fülemüle hálózat tagjai, a pályázatban leírt módon egy országos informatikai verseny kiírására, ezen belül a versenyen eredményesen szereplő tanulók díjazására fordították, hagyományteremtő cézzel.

A Fülemüle hálózat tagjai 2010-ben:

- Egressy Gábor Kéttannyelvű Műszaki Szakközépiskola,
- Dr. Török Béla Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, EGYMI,
- Mérei Ferenc Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet,
- Hallássérültek Iskoláinak Országos Egyesülete.

A közösen végzett tevékenységek:

- Hallássérült fiatalok sajátosságaihoz igazodó informatika tananyag fejlesztése.
- Hallássérült és egészséges diákok tehetőség gondozása

A Fülemüle verseny ötvözi a tananyagfejlesztést és a tehetséggondozást. A verseny alcíme: „Én így tanítanám az informatikát”. A versenyzők egy-egy tanítási órához készítenek prezentációkat a kiírásban megadott témakörök egyikének bemutatásához.

Immár az 5. versenykiírásnál tartunk. Minden évben hosszas előkészítő munka előzi meg a verseny meghirdetését: támogatók keresése, kiírás és feladatok összeállítása, a zsűritagok felkérése. A verseny szervezői folyamatos kapcsolatban vannak a versenyzők felkészítő tanáraival. A díjátadó mindig Tehetségnap keretében zajlik, amit szakmai előadások és tehetséges diákok bemutatói színesítenek.

A verseny célja felkészíteni a tanulókat az önálló ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére és kulturált, szakmailag helyes módon történő közreadására. Minden versenyző egy-egy projektet valósít meg a feladatkiírás alapján. Megmutatja kreativitását, esztétikai érzékét.

A versenyzők egymás pályaműveiből is sokat tanulnak. Míg az első években például a jellemző forrásmegjelölés a használt keresőprogram neve volt, mára már többségében korrekt forrásmegjelölés szerepel a diákok prezentációjában. Visszaszorulóban van a vágólap használata is. A korábbi évek versenyzőinek technikai megoldásai is újra megjelennek, ami nem gond, ha saját ötletekkel párosul.

A Fülemlé verseny nagy segítséget jelent a tanulói motiváció megteremtésében az informatika területén folytatott tehetséggondozásban. Nem csak az elnyerhető díjak jelentenek motivációt. Az iskolák weboldalai alapján sok intézményben már a döntőbe kerülő versenyzők dicsőségfalra kerülnek. Azoknak a diákoknak a tehetséggondozása sokkal könnyebb és hatékonyabb, akiknek az érdeklődését sikerül felkelteni.

Mivel kiemelten kezeljük a fenntartható fejlődést, és ez a verseny témakörei között is többször szerepelt, ezért már nem csak az informatika tanárok vesznek részt a versenyfeladatok értékelésében, hanem bevontuk a kémia, fizika és biológia tantárgyak tanítóit is.

Az elmúlt 4 évben 5 országból (Magyarország, Románia, Szerbia, Szlovákia és Ukrajna) több mint száz iskola több száz diákja mérte össze tudását, és szerzett gyakorlatot az egyéni ismeretszerzésben, az ismeretek rendszerezésében és közreadásában. Számos értékes pályamunka született, amelyek informatikai vagy osztályfőnöki órán is felhasználhatók. A kiírásokban elsősorban az informatika oktatásához kapcsolódó témakörök szerepelnek, de kiemelt szerepet kaptak a számítástechnikai eszközök használatának biztonsága és a fenntartható fejlődés kérdései is.

A tanulók által készített prezentációk letölthetők a verseny honlapjáról: www.tehetseggondozas.hu
A legértékesebb pályaművek közül tematikus válogatás található a <http://informatika.gtportal.eu/> oldalon is „Fülemlé projektek” menüpontban.

GÁL TAMÁS

TEMPUS KOZALAPITVANY

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Erasmus+